

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Сарајево, 25. 01. 2019. године

ПРЕДСТАВНИЧКИ ДОМ
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

ДОМ НАРОДА
ПАРЛАМЕНТАРНЕ СКУПШТИНЕ БИХ

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

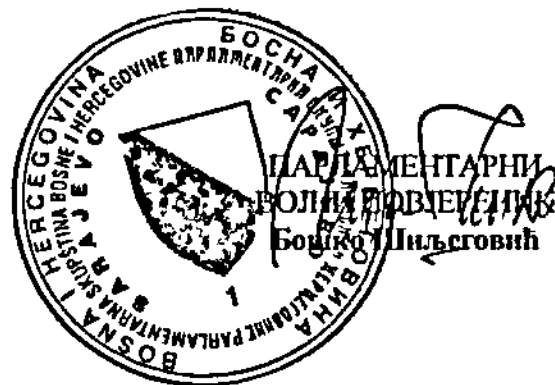
PRIMLJENO: 28-01-2019			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Kodni broj	Broj priloga
05/3	07-4	+227	19

Предмет: Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2018.
годину

Поштовани,

У складу с чланом 5. став (1) Закона о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", 51/09) у прилогу вам достављамо Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2018. годину.

С поштовањем,

Достављено:

- наслову
- а/а

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Канцеларија парламентарног
војног повјереника БиХ

Ured parlamentarnog
vojnog povjerenika BiH

OFFICE OF PARLIAMENTARY
MILITARY COMMISSIONER OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Број:
Сарајево, 25.01.2019.

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ**

Сарајево, Јануар 2019. године

САДРЖАЈ

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БиХ.....	2
2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ.....	3
3. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРИТУЖБАМА.....	4
3.1 Примјена позитивних прописа приликом признавања академског звања стеченог у бившој СФРЈ са болоњским квалификацијама.....	5
3.2 Притужбе које се односе на накнаде које немају карактер плате.....	6
3.3 Притужбе које се односе на кршење прописа у поступку постављења ПВЛ...	7
3.4 Притужбе које се односе на проблем здравственог осигурања.....	8
3.5 Слободни дани након страже и привремено упућивање.....	8
3.6 Појединачни специфични случајеви.....	9
3.7 Пружање правне помоћи.....	10
3.8 Притужбе цивилних лица.....	11
4. ПРОЦЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА.....	12
4.1 Осврт војног повјереника на предузете мјере Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба ОС БиХ.....	14
5. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА.....	15
5.1 Ненајављена посјета б. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарна „Козара“ у Бањој Луци.....	15
5.2 Посјета неперспективној локацији касарни „Рудо“.....	16
5.3 Посјета касарни „Милош Обилић“, Пале.....	17
5.4 Посјета Главној логистичкој бази, Бутиле.....	17
5.5 Посјета касарни „Мато Лучић Матурица“, Кисељак.....	18
5.6 Најављена посјета Бригади ваздушних снага и противваздушне одбране ОС БиХ.....	18
6. АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК РЕАЛИЗОВАО У 2018. ГОДИНИ.....	20
6.1 Међународне активности.....	20
6.2 Посјета Републици Србији.....	21
6.3 Остале активности.....	21

1. УВОДНА РИЈЕЧ ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

У складу са чланом 5. ставом (1) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ ("Службени гласник БиХ", број 51/09), парламентарни војни повјереник Босне и Херцеговине (у даљем тексту: војни повјереник) подноси Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине Извјештај о раду парламентарног војног повјереника БиХ за 2018. годину.

Поступајући у складу са овлашћењима које му даје Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ и Пословником о раду парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 8/10), настављена је добра пракса заштите људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Оружане снаге БиХ).

Институција војног повјереника наставља да дјелује с циљем јачања владавине права, заштите људских права и слобода професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ. Сходно томе, основни принципи дјеловања војног повјереника су: принцип законитости, правичности, транспарентности, ефикасности.

Честе посјете војног повјереника касарнама и другим локацијама на којима су распоређени припадници Оружаних снага БиХ те упознавање надлежних о стању на терену препознато је као добра пракса која ствара велико повјерење припадника Оружаних снага БиХ у рад институције парламентарног војног повјереника БиХ. На основу посјета касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ те поступајући по притужбама, војни повјереник настоји да утиче на Министарство одбране БиХ и друге надлежне у Оружаним снагама БиХ да приступе отклањању уочених недостатака. Бројни захтјеви за пружање правне помоћи упућени војном повјеренику од припадника Оружаних снага БиХ још једна су потврда оправданости постојања институције парламентарног војног повјереника БиХ. У исто вијеме, то даје додатну енергију за наставак постизања добрих резултата рада.

Незаобилазна је сарадња војног повјереника са Министарством одбране БиХ, Заједничким штабом Оружаних снага БиХ (у даљем тексту: Заједнички штаб ОСБиХ) и Генералним инспекторатом приликом спровођења прописаних процедура и током вођења истрага у одређеним предметима, а све у складу са прописима којима се уређује ова област. Ипак, увијек остаје простора да се наведена сарадња унаприједи. Такође треба напоменути и добру сарадњу са Институцијом омбудсмена за људска права БиХ која се остварује путем размјене предмета сходно надлежности једне и друге институције за њихово рјешавање с циљем унапређења квалитета заштите људских права и слобода.

Битан елемент, без којег би било отежано реализовање активности војног повјереника, јесте и подршка коју је Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ пружала Канцеларији војног повјереника БиХ. Такође, током овог извјештајног периода није изостала подршка од Женевског центра за демократску контролу оружаних снага (DCAF). У оквиру наведене сарадње 2019. године биће реализована 11. међународна конференција институција омбудсмена за оружане снаге чији ће домаћин бити

Процјена стања људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ извршена је на основу поднесених пријужби, као и посјета касарнама и јединицама, те одвојених састака и разговора са војницима, подофицима и официрима. На основу наведеног, војни повјереник констатује да је у извјештајном периоду највећи број поступака вођен у областима које се тичу накнада које немају карактер штете, примјене позитивних прописа признавања академског звања стеченог у бившој СФРЈ са болоњским квалификацијама, те пријужбе које се односе на кршење прописа у поступку постављања професионалних војних лица (у даљем тексту: ПВЛ), дискриминирају приликом вођња дисциплинског поступка, пријужбе које се односе на проблеме које ПВЛ имају са здравственим осигурањем те друге појединачни специфични случајеви.

Анализом предмета заprimљених у Канцеларији војног повјереника може се констатовати да је највећи број поступака и истрага у 2018. години отворен на основу пријужби професионалних војних лица. У Канцеларији војног повјереника евидентирано је укупно 95 предмета, од којих је 60 поступака вођено по пријужбама, а 35 поступака по захтјевима за пружање правне помоћи. Осим поступања по пријужбама, војни повјереник је у извјештајном периоду поводом појединачних пријужби предузимао значајне активности у смјеру истраге одређених питања, о којима је добијао сазнања која би могла бити узрок евентуалних кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ.

Анализом предмета заprimљених у Канцеларији војног повјереника може се констатовати да је највећи број поступака и истрага у 2018. години отворен на основу пријужби професионалних војних лица. У Канцеларији војног повјереника евидентирано је укупно 95 предмета, од којих је 60 поступака вођено по пријужбама, а 35 поступака по захтјевима за пружање правне помоћи. Осим поступања по пријужбама, војни повјереник је у извјештајном периоду поводом појединачних пријужби предузимао значајне активности у смјеру истраге одређених питања, о којима је добијао сазнања која би могла бити узрок евентуалних кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ.

2. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БИХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БИХ

Како је, с циљем јачања капацитета Канцеларије војног повјереника, као и због неуспјеха нове систематизације за институцију војног повјереника, ДСАФ сноси трошкове рада стручног сарадника (Меморандум о разумјевању од 01.09.2018. до 28.02.2019. године).

Босна и Херцеговина. Размјена искустава допринијела побољшању рада Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ као једине институције у региону специјализоване за заштиту људских права припадника оружаних снага.

3. ПОСТУПАЊЕ ПО ПРИТУЖБАМА

Најзначајнији правац дјеловања војног повјереника с циљем заштите људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ јесте разматрање притужби професионалних војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ. Активности војног повјереника у овом периоду могу се подијелити на поступање по притужбама и поступање по захтјевима за пружање правне помоћи.

У 2018. години у Канцеларији војног повјереника запримљено је укупно 60 притужби, заједно са 8 притужби пренесених из 2017. године. При томе, 54 притужбе су ријешене и предмети су затворени, док је тренутно отворено 6 предмета. Потребно је нагласити да се одређен број притужби односио на већи број професионалних војних лица или на одређену групу професионалних војних лица. Тако је војни повјереник, примјера ради, рјешавајући једну притужбу у вези са остваривањем права на накнаду трошкова превоза (односно утврђивања удаљености мјеста пребивалишта и мјеста рада), затражио од Генералног инспектората да изврши потребне провјере и за друга професионална војна лица, гдје је постојала основана сумња да персонал Команде за обуку и доктрину (КонД) и Бригада тактичке подршке различито тумаче и примјењују законске прописе према професионалним војним лицима која се налазе у истој позицији. Исход је био да је отклоњена неједнакост у поступању по питању права на накнаду ПВЛ у истој јединици, која имају исто мјесто службе и приближно исто мјесто пребивалишта, те да је накнада ретроактивно исплаћена.

Током 2018. године највећи број притужби због којих су вођени поступци може се подијелити по следећим областима:

1. примјена позитивних прописа приликом признавања академског звања стеченог у бившој СФРЈ са болоњским квалификацијама;
2. притужбе које се односе на накнаде које немају карактер плате;
3. притужбе које се односе на кршење прописа у поступку постављења ПВЛ
4. притужбе које се односе на проблем здравственог осигурања;
5. слободни дани након страже и привремено упућивање;
6. појединачни специфични случајеви;
7. пружање правне помоћи;
8. притужбе цивилних лица.

Иако је уочено смањење броја притужби у односу на претходни извјештајни период, у 2018. години примјетан је тренд повећања пружања правне помоћи. Међутим, без обзира на мањи број притужби, војни повјереник изражава забринутост због чињенице да је већина тих притужби била основана.

3.1. Примјена позитивних прописа приликом признавања академског звања стеченог у бившој СФРЈ са болоњским квалификацијама

Током 2018. године парламентарни војни повјерник БиХ запримио је двије притужбе (број аката: УП1/05/3-50-17-2/18 од 12. 01. 2018. и УП1-05/3-50-17-32/18 од 01. 06. 2018) које се односе на примјену важећих законских прописа приликом вредновања нивоа образовања, односно еквиваленције раније стеченог академског назива (у бившој СФРЈ) са болоњским квалификацијама. У 2017. години војни повјереник је издао препоруку која се односила на ову проблематику, којом је обухваћен већи број професионалних војних лица. Подносиоцима притужбе оспорава се признавање стечених квалификација и онемогућава њихов унос у електронску базу података у Команди за управљање персоналом (КУП), што за последицу има немогућност напредовања у служби. Војни повјереник је од Сектора за управљање персоналом Министарства одбране БиХ затражио информације о томе да ли захтијевају поновну верификацију диплома стечених у бившој СФРЈ, те упозорио да би то било супротно одредбама члана 6. Закона о важности јавних исправа ("Службени гласник БиХ", број 23/04) којим се прописује: „Јавне исправе издате до 06. 04. 1992. године од надлежних органа бивше СФРЈ, надлежних органа њених бивших социјалистичких република и аутономних покрајина важе на цијелој територији Босне и Херцеговине, без било каквих додатних овјера.” Такође, војни повјереник је у својим дописима упућеним Министарству одбране БиХ истицао чињеницу да је однос између старих, предболоњских квалификација и болоњских квалификација, односно *bachelor*, мастер и докторске квалификације прописан Одлуком о усвајању основа квалификационог оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 31/11 и 39/12). У овој одлуци дат је табеларни приказ нивоа Основног квалификационог оквира којим су *bachelor* (први циклус високог образовања по Болоњи) и виша стручна спрема - ВШС (VI 1) сврстани на шести квалификациони ниво; мастер (други циклус високог образовања по Болоњи) и висока стручна спрема - VSS (VII 1) те магистар специјалиста (VII 1) сврстани на седми ниво.

Генерални инспекторат је 23. 05. 2018. године војном повјеренику доставио информацију у предмету УП1/05/3-50-17-2/18 од 12. 01. 2018. У информацији наглашавају да је у складу са упитом парламентарног војног повјереника покренута прелиминарна истрага и да су затражене одређене информације од Заједничког штаба ОСБиХ, те да је 16. 05. 2018. начелник Заједничког штаба ОСБиХ информисао Генерални инспекторат да је Команда за управљање персоналом подносиоцу притужбе ОСБиХ 26. 03. 2018. године унијела следеће податке у персоналну базу: "степен стручне спреме - магистар наука и звање магистар инжењер машинства." Међутим, у другој притужби, број акта: УП1-05/3-50-17-32/18 од 01. 06. 2018. године Министарство одбране БиХ је 26. 07. 2018. доставило одговор војном повјеренику гдје се наводи да је Команда за управљање персоналом у електронску базу података унијела изворну диплома коју је издао Центар војнотехничких школа КоВ ЈНА, 13. 07. 1989, без било какве додатне нострификације.

Војни повјереник констатује да се убудуће овакви или слични случајеви морају третирати једнако. Министарство одбране БиХ треба да осигура поштовање свих законских и подзаконских аката којима се регулише питање признавања стеченог академског звања и који су на снази. Војни повјереник, рјешавајући по наведеним притужбама, имао је у виду и мишљење Центра за информисање и признавање докумената из области високог образовања (ЦИП) о овом питању у којем наглашавају да диплома о стеченом звању у бившој СФРЈ не подлијеже поступку признавања у складу са чланом 6. Закона о важности јавних исправа у БиХ. ЦИП у свом мишљењу наглашава да се у предмету број: УП1-05/3-50-17-32/18 од 01. 06. 2018. године не ради о стропој

високошколској квалификацији, те да није потребно њено признавање, нити било каква додатна тумачења.

3.2. Притужбе које се односе на накнаде које немају карактер плате

Нека од питања са којима се у предметима сусретао војни повјереник, а тичу се накнада које немају карактер плате су: накнаде трошкова превоза са посла и на посао, накнаде трошкова одвојеног живота, накнаде за положајни додатак (додатак за рад на висинским објектима, додатак за рад са опасним материјама).

Рад војног повјереника у 2018. години великим дијелом се односио на поступање по притужбама ПВЛ који су незадовољни примјеном члана 5. става (4) Одлуке Савјета министара БиХ о висини, начину и поступку остваривања права на накнаду трошкова превоза на посао и са посла у институцијама Босне и Херцеговине (СМ број: 218/17 од 24. 08. 2017. године), јер није јасно дефинисано која врста путне комуникације може да се рачуна као најкраћа. Због наведених нејасноћа ствара се простор за својевољна тумачења и злоупотребе, па самим тим за незадовољство ПВЛ. С тим у вези војни повјереник је од Генералног инспектората при Министарству одбране БиХ затражио да изврши потребне провјере с циљем утврђивања да ли се у поступку признавања права на накнаду трошкова превоза једнако поступа са свим припадницима ОСБиХ (спорне релације).

Министарство одбране БиХ обавијестило је војног повјереника да је, због наведених тешкоћа, затражило од Министарства финансија и трезора БиХ да им достави децидирано мишљење у односу на спорну дефиницију „најкраћа саобраћајна путна комуникација на наведеној релацији“ као и о даљинарима за провјере удаљености који су мјеродавни за примјену у свим институцијама Босне и Херцеговине, на основу којих би у предметима признавања права на накнаду превоза запосленика надлежни органи унутар Министарства одбране и Оружаних снага БиХ могли имати стандардне критеријуме и уједначен приступ приликом провјере удаљености од мјеста становања до мјеста рада који подносиоци наводе у својим захтјевима.

Одређени број притужби упутила су професионална војна лица у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, која раде на пословима делаборирања муниције, бомби и експлозива. Наиме, ова категорија војника остварују право на додатак на плату у износу од 10% од основице због тога што су у току рада изложени дјеловањима штетним по здравље. Накнаде се одобравају према формацијским мјестима, те уколико професионално војно лице није на одређеном формацијском мјесту, не може добити накнаду без обзира што обавља послове тог формацијског мјеста (нпр. лице које ради са опасним материјама има право на додатак на плату у износу од 10%, али ако лице није на том формацијском мјесту, нема право на тај додатак иако обавља те послове). На ово питање је војни повјереник и раније скретао пажњу Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу ОСБиХ и тражио да се ускладе формацијска мјеста са стварним стањем. Такође, војни повјереник је запримио притужбу број: УП1-05/3-50-17-3/18 у којој подносилац указује на тешкоће професионалних војних лица која су ангажована на Стационарном комуникацијском чворишту (СКЧ). Наиме, мјесечни

додатак за рад на висинским објектима за мјесец у којем је остварен пуни фонд сати, након увођења новог софтвера за обрачун плата, исплаћује се само за дане проведене на СКЧ. Тако лица која раде 14 дана по 24 сата непрекидно, а потом одмарају 28 дана, добију пола накнаде за мјесец у којем су радили, док у мјесецу у којем су били слободни не добију ништа. Прије увођења новог софтвера за обрачун плата додатак се умањивао само за дане редовног рада од 8 сати, за вријеме годишњег одмора или боловања. Војни повјереник констатује да и даље постоје одређене неправилности приликом одређивања додатка за рад на висинским објектима и очекује да Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб БиХ у својим даљим активностима отклоне уочене недостатке, те да осигурају за ПВЛ мјесечни додатак у пуном износу (30% од основне плате).

Војни повјереник је, поступајући по притужбама које се односе на право на накнаду за одвојени живот, утврдио да се у командама и јединицама Оружаних снага БиХ, почевши од Заједничког штаба ОСБиХ, па до команди бригада, површно приступа утврђивању стварног чињеничног стања када је у питању право ПВЛ на накнаду за одвојени живот. При доношењу рјешења одлучено је оно што је формално наведено у наредбама ("поставља се" или "премјешта се и поставља"), а не утврђује се да ли је ПВЛ стварно премјештен са једног на друго мјесто рада. На иницијативу војног повјереника, Заједнички штаб ОСБиХ је доставио информацију да је покренута ревизија свих категорија ПВЛ о правима и накнадама који немају карактер плате, како би се правично и једнообразно уредила ова област.

3.3. Притужбе које се односе на кршење прописа у поступку постављења ПВЛ

У извјештајном периоду војни повјереник разматрао је више предмета који су се односили на кршење прописа у поступку постављења ПВЛ у смислу да нису испуњавали све услове за постављење.

У наставку дајемо два примјера непоштовања прописа о постављењу, и то:

Примјер 1: Постављење пуковника Д.М на више формацијско мјесто, а да у чину није провео најмање три године што је један од услова за постављење.

Примјер 2: Пуковник Ц. З. већ другу годину постављен на формацијско мјесто на које не испуњава услов који се односи на завршену школу Командно-штабног нивоа или други циклус студија.

Образложења за непоштовање правила и прописа су:

1. Именовани постављен на приједлог Заједничког штаба ОСБиХ у којем је посебно напоменуто да из хрватског народа у том моменту није било других кандидата који испуњавају услове за поменуто формацијско мјесто, те да постоји изражена потреба службе и да именовани може обављати поменуто дужност;
2. Именовани постављен на формацијско мјесто наредбом Министарства одбране БиХ на приједлог Заједничког штаба ОСБиХ јер у том моменту није било других кандидата који испуњавају све услове за поменуто формацијско мјесто, те да

На захтјев војног повјереника, Министарство одбране БиХ доставило је информацију у којој се наводи да до нејурејданамене праксе долази због обима и броја активности, али и због све већег броја захтјева за престанак војне службе, као и неједнаке попуљености персоналом у командама и јединицама. Такође, према достављеном извјештају, на нивоу Заједничког штаба ОСБиХ није формирана комисија за рјешавање овог питања. Међутим, наглашавају да ће у наредном периоду предузети мјере с циљем превазилажења овог проблема, а рјешење ће бити јединствено и примјенљиво у свим командама и јединицама Оружане снаге БиХ.

11 и по дана).

прописи у смислу одобравања броја слободних дана након стваркарске службе (од 7 до те прописи нису у потпуности усклађени. Наиме, различито се примјенљују важња прецизно регулисано питање стваркарске службе већ се то третира као прекорвремни рад стваркарске службе, војни повјереник је утврдио да правним прописима није дозвољено командама Оружане снаге БиХ у потпуности слободних дана након обављене Посупајући по притужбама које се односе на нејурејданамену праксу у јединицама и

3.5 Слободни дани након страже и привремено упућивање

категорија војних лица.

"Службеном писанику БиХ". Једним од амандмана у споразуму биће обухваћена и Травник и Ливно на ратификацију. Када буде потписан, споразум ће бити објављен у ратификацију. Тренутно се споразум налази у Кантону Сарајево а након тога иде у израђује међукантонални споразум и у фази је ратификације. Десет кантона је потписало одговору Министарства које је стигло војном повјеренику даље се каже: "Тренутно се подручја кантоналног завода здравственог осигурања којем осигураник припада. У Приједлу за измјену и допуњу Споразума о начину и поступку коришћења заштите ван одбране БиХ истиче да је 13. 09. 2017. године Федералном министарству здравља послан навезеним тешкоћама у систему здравствене заштите. С тим у вези, Министарство систем здравствене заштите у Оружаним снагама БиХ у цјелини, те да ли су упознати са Министарству одбране БиХ у којем захтјева да му доставе одговоре како функционирање С циљем рјешања проблема, војни повјереник је 24. 07. 2018. године послао упит

помоћ затраже у лому здравља којем по мјесту пребивалишту припадају. потребе за лијечењем сами носе трошкове лијечења, јер нису у могућности да лекарску километрима од куће и дома здравља којем припадају, ПБЛ су принуђени да у случају заштите. Наиме, због специфичности свог војничког живота и рада удаљеног да им помогне у рјешавању проблема који имају у постојећем систему здравствене припадника Оружане снаге БиХ изражава незадовољство и тражи од војног повјереника Војни повјереник је примио притужбу под бројем VIII 05/3-50-17-41/18 у којој више

3.4. Притужбе које се односе на проблем здравственог осигурања

постоји изражена потреба службе. Предложено лице је планирано за упућивање на командно-штабно школовање и испуњење услова који му је недостајао.

Поступак привременог упућивања професионалних војних лица у Оружаним снагама БиХ спроводи се у складу са Законом о служби у ОСБиХ, члан 147. став (1) - "Професионално војно лице, због потреба службе, може бити привремено упућено у штаб, неку другу команду, јединицу, установу Оружаних снага и Министарство одбране БиХ у истом или другом мјесту службе". Став (2) – "Привремено упућивање из става (1) овог члана може трајати најдуже годину дана у току трајања овог уговора".

Међутим, поступајући по притужбама које се односе на проблем привременог упућивања, војни повјереник је утврдио да се наведени члан 147. Закона о служби у ОСБиХ не поштује. Наиме, привремено упућивање веома често траје дуже од годину дана. Због тога и због непопуњености радних мјеста поједини одсједи и службе врло отежано обављају своје редовне послове и задатке, а што за последицу може имати неблаговремено и неквалитетно извршавање задатака.

Заједнички штаб ОСБиХ је на захтјев војног повјереника доставио информацију у којој се наводи да је на дан 07. 05. 2018. године укупан број привремено упућених припадника ОСБиХ био 465. Такође, ЗШОСБиХ врши анализу попуњености свих команди и јединица ОСБиХ. До краја календарске године предвиђен је пријем 815 војника, 30 подофицира и 64 официра, чиме ће попуњеност цјелокупних ОСБиХ бити много боља, а то уједно значи и дјелимично рјешење проблема привременог упућивања.

3.6. Појединачни специфични случајеви

Предмет: УП1/05/3-50-17-48/18

Војни повјереник је на основу сазнања, као и током разговора са водником Е. А., добио Рјешење Министарства одбране БиХ (односно Команде за подршку ОСБиХ), број: УП1 16-15-08-34-7-26-2/18, којим је одбијена жалба водника Е. А. за признавање права на новчану накнаду у висини од 10% од основице за обрачун плате за рад на дужностима на којима је лице изложено дјеловањима штетним по здравље. Узимајући у обзир стварно, чињенично стање, војни повјереник је 02. 10. 2018. године затражио од Заједничког штаба да провјери наводе и достави одговор. Дана 06. 11. 2018. године Заједнички штаб је војном повјеренику доставио одговор у којем наводе да су Команда логистике, као првостепени орган, и Команда за подршку, као другостепени орган, одбили захтјев, односно жалбу водника, јер именовани није постављен на дужност или одређен за вршиоца дужности на формацијско мјесто руковођа класе III наредбом надлежног лица.

Поступајући по жалби водника Е. А., војни повјереник БиХ констатовао је следеће:

1. Након разговора и увида у заprimљено рјешење (број: УП1 16-15-08-34-7-26-2/18) водника Е. А., које се односи на немогућност остваривања права на додатак од 10% од основице за обрачун плате за рад на дужностима на којима је лице изложено дјеловањима штетним по здравље, жалба именованог је основана.
2. Наредбом начелника Заједничког штаба ОСБиХ, број: 16-08-34-3-50-148/13 од 21. 02. 2013, водник Е. А. постављен је на дужност руковођа класе IX. Именовани уједно обавља и дужност руковођа класе III.
3. Подносилац жалбе сматра да има право на предметну накнаду јер је постављен на дужност руковођа класе IX, те од тада дужи средства класе IX, али и средства класе III (горива, хидраулична и изолациона уља, конзерванси, течни и

компримирани гасови, средства за хлађење и мазива). Због обимности послова водник Абдић свакодневно обавља манипулативне радове средствима класе III за потребе радионица ЧЗО/ГЛБ. Ове радове обавља због непостојања формацијског мјеста руковоаца класе III. Све наведено могу потврдити његове старјешине.

4. Увидом у лагер листе и листе издавања и примања горива и мазива, неспорно је да водник Е.А. дужи наведена средства класе III и рукује њима.
5. Увидом у платне листе подносиоца жалбе, неспорно је да је до маја 2018. примио додатак од 10% (47,57 КМ) од основице за обрачун плате за рад на дужностима на којима је лице изложено дјеловањима штетним по здравље.

Узимајући у обзир наведено, војни повјереник је, у складу са чланом 4. тачка д) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ, издао следећу Препоруку број: УП1/05/3-50-17-1-48/18:

1. Водник Е. А. остварује право на додатак у износу од 10% од основице за обрачун плате, с обзиром на то да је од 21. 02. 2013. постављен на дужност руковоаца класе IX и од тада дужи средства класе IX, али и средства класе III.
2. Задужују се Министарство одбране и Заједнички штаб ОСБиХ да у што краћем року ускладе формацијско мјесто водника са стварним стањем те признају именованом право које му припада.
3. Потребно је да Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб ОСБиХ, без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема ове препоруке, обавијесте војног повјереника о поступању по њој.

Примјетно је да се у првостепеном и другостепеном рјешењу, као и у одговору Заједничког штаба игнорише чињенично стање, а то је да водник дужи (рукује) средства класе III, која су штетна по здравље.

Циљ ове препоруке, као и ранијих запажања приликом посјета командама и јединицама које је војни повјереник истицао у својим извјештајима, мишљењима и информацијама, јесте отклањање неправилности или неправилно утврђеног чињеничног стања и погрешне примјене правних прописа. У конкретном предмету примјетно је да се у првостепеном и другостепеном рјешењу, као и у одговору Заједничког штаба, игнорише чињенично стање, а то је да водник дужи (рукује) средства класе III, која су штетна по здравље.

Напомена: У већини посјета јединицама Оружаних снага БиХ (нпр. Батаљон везе, Главна логистичка база, Батаљон Кисељак) војном повјеренику су се жалила професионална војна лица да су због непопуњености персоналом у матичним јединицама присиљени да обављају више послова и задатака који нису предвиђени наредбом или формацијским мјестом, за шта не добијају одговарајућу новчану накнаду.

3.7. Пружање правне помоћи

Иако је у извјештајном периоду примјетан мањи број притужби професионалних војних лица у односу на раније године, војни повјереник у 2018. години је, осим спровођења истражних радњи поводом појединачних притужби, предузимао значајне активности у смјеру истраге одређених питања, о којима је добијао сазнања (позиве, молбе или захтјеве професионалних војних лица) да узме учешће или интервенише прије доношења

У извјештајном периоду војни повјереник је запримно и шест притужби цивилних лица запослених у Оружаним снагама БиХ. Двије притужбе су анализиране и проследијене Институцији омбудсмана за људска права БиХ са којом војни повјереник редовно сарађује у складу са Смјерницама о основама сарађује парламентарног војног повјереника БиХ са Институцијом омбудсмана за људска права БиХ.

3.8. Притужбе цивилних лица

Јединицу Команде за подршку ОСБиХ, војач - манипулант - Одрјебне класе III - у саставу исте команде у тражени војном повјеренику, констатовано је да је војник Б. Н. премјештен и постављен на Заједничког штаба ОСБиХ, број: 16-08-34-3-19-744/18 од 20. 08. 2018. године, упућене вођа проглашен је најбољим полазником у класи 18-1. На основу Информације резултате и похваљен је од Заједничког штаба ОСБиХ, а на Примарном курсу за развој Центру за основну обуку (ЦОО), на основној војничкој обуци, постигао најбоље интервенцију војног повјереника је сазнање да се ради о војнику 19. класе који је у о породичној битни, те да мора бити размјештањем за овакве ситуације, разлог за ову захтев за достављање информације у вези с овим предметом. Осим чињенице да је брива малолетан, има 14 година). Војни повјереник је Команди логистике – Лобој упућено навео болест ужет члана породице (оба родитеља су тешко болесна, а млађи брат је прекоманду или откоманду, ближе мјесту боравка (Сарајево-Рајловац), а као разлог је Наним, војник се 11. 06. 2018. године обратио војном повјеренику с молбом за један од примјера пружања правне помоћи војног повјереника јесте случај војника Б.Н.

- правна помоћ приликом постављања на више формацијско мјесто;
- постављање и напредовање у служби;
- премјештај/прекоманда ПБЛ;
- упућивање на стручно усавршавање (курсеви, школовање и сл.);
- дискриминација у процесу унапређења и упућивања у мисију мира;
- помоћ приликом пријема на војну академију;
- пружање помоћи у случајевима дискриминације по питању здравствене способности.

У извјештајном периоду, у Канцеларији војног повјереника БиХ евидентиран је највећи број случајева пружања правне помоћи, непосредне и посредне, у свједелим областима:

БиХ имају повјерене у институцију војног повјереника. професионалних војних лица, што је такође показатељ да припадници Оружаних снага подршку. У укупно 26 случајева, када је пружена правна помоћ, ријешено је у корист професионалним војним лицима, спроводило истраге, те пружао правну и стручну евидентирано је 35 случајева када је војни повјереник пружао правну помоћ законског посредовања и интервенције у 2018. години у Канцеларији војног повјереника евидентних кршења људских права припадника Оружаних снага БиХ. У овом дијелу олуке, наредбе или неке друге обавезујуће правне норме, а која би могла бити узрок

Иако, сходно Закону о парламентарном војном повјеренику БиХ, војни повјереник није надлежан за поступање по притужбама цивилних лица, двије овакве притужбе које се односе на додатак на плату парламентарни војни повјереник БиХ је запримио и затражио од Заједничког штаба да испита наводе, отклони евентуалне неправилности, те да се посредовање затвори унутар система Оружаних снага БиХ, како би им се покушало помоћи и изнаћи најадекватније рјешење, да се именовани не би жалили Институцији омбудсмена за људска права БиХ.

У двије притужбе цивилних лица, војни повјереник се огласио ненадлежним и затворио предмет службеном забиљешком.

4. ПРОЦЈЕНА СТАЊА ЉУДСКИХ ПРАВА

У оквиру процјене стања људских права и основних слобода, војни повјереник је 30. 06. 2018. године Министарству одбране БиХ и Заједничком штабу ОСБиХ издао Став и мишљење¹ у којем је изнио своја запажања у вези са поштовањем људских права и проблема с којима се суочавају ПВЛ у извршавању свакодневних послова и радних задатака.

Наиме, на основу притужби, саслушања подносиоца притужби, разговора са већим бројем професионалних војних лица (у даљем тексту: ПВЛ), као и истражних радњи у предметима, парламентарни војни повјереник је дошао до сазнања о тешкоћама с којима се сусрећу ПВЛ команди и јединица, а то су:

1. Степен попуњености персонала у ОСБиХ је забрињавајући, што умногоме отежава обављање редовних задатака, а изражено је кроз:

- 1.1 привремено упућивање (преко 460 ПВЛ),
- 1.2 пораст и повећање ПВЛ којима је престала или престаје професионална војна служба (преко 650) по разним основама и
- 1.3 преко 1200 упражњених мјеста са 01. 05. 2018. године (од тога преко 980 војничких, преко 90 подофицирских и преко 190 официрских).

Напомена: Расписани конкурсе за пријем 815 професионалних војних лица (категорија војника) дјелимично ће ублажити непопуњеност јединица персоналом.

2. Незадовољавајуће је стање снабдјевености артиклима (виша класа), а посебно класа 1.

---

¹ Став и мишљење војног повјереника издаје се с циљем поштовања људских права и основних слобода сваког појединачног припадника Оружаних снага БиХ и Министарства одбране БиХ, са једне, те заштита угледа и имица Оружаних снага БиХ са друге стране и потребе отклањања уочених кршења Закона о служби у ОСБиХ.

5. Такође, на основу притужби које је обрађивао парламентарни војни повереник БиХ, утврђено је да приликом одређивања права на накнаду за превоз на посао и превоз са посла, као и висине накнаде, постоји пракса неједнаког поступања према професионалним војним лицима на нивоу Оружаних снага БиХ као јединице. Потребно је уједначити приступање обради захтева за остваривање права на поменути накнаду и израда рјешава која се утврђује поменуто право. Војни повереник очекује да се присуће неправилности отклоне, те да се једнако, и на основу позитивних прописа, поступа према професионалним војним лицима

4. На основу већег броја притужби, парламентарни војни повереник констатује да се важни правни прописи не примјенљују једнообразно по питању стравкарске службе и прековременог рада. У достављеном извјештају Заједничког штаба ОБиХ наводи се да се, у команди и јединицама Оружаних снага БиХ, различито примјенљују важни прописи у смислу одобравања броја слободних дана након стравкарске службе (од 7 до 11 и по слободних дана). Војни повереник констатује да према лицима која су у истој позицији треба поступати једнако и да Министарство одбране БиХ треба да предузме мјере и активности ради превазилажења овог проблема.

3.2. Старе моторних возила и њихово одржавање

Популарност транспортних средстава је често испод 30%, чија је проценена старост више од 25 година за путнички прорам и 35 година за теретни и специјална возила.

Систем чине неупитивна возила различитих врста, типова и модела као што су: даф, ман, фан, мерцедес, татра... Када се томе додају тешкоће спровођења процедура јавних набавки резервних дијелова (у већем дијелу план није реализован – реализовано тек око 36%), а за поједине брине већ дужи период уопште нису обезбијене услуге поправака и техничког одржавања, може се закључити да су транспортна средства Оружаних снага БиХ ограничавајући и отежавајући фактор за извршење задатака Оружаних снага БиХ.

3.1. Старе понуљености и оперативности опреме

3. Старе понуљености и оперативности опреме (конкурс 815).

тренутно стање расположивих артикала јединствене теренске униформе (ТВ) не може задовољити све потребе за униформисање планираног броја кандидата за пријем у професионалну војну службу у почетном чину војник

недостају: униформе, чизме, јакне, кошуље итд., а посебно забрињава да

- 2.1. Истекли уговори и неуговорени артикли у 2017. години
- 2.2. Проблем пренесен у 2018. годину, а посебно изражено у:
- свјеже месо (јунче, јатље, пилеће),
  - свјежа и замрзнута риба и
  - конзервирани оброби хране (све врсте конзервираних готових јела).

уједначен приступ приликом провере улазности од мјеста становања до стандардизовани критеријуми за признање права на накнаду превоза и који су мјеродавни у свим институцијама БиХ, а на основу којих би били наведеној релацији“ као и мишљење о дальноарима за проверу улазности мишљење о спорној дефиницији „најкраћа саобраћајна путна комуникација на затражили су од Министарства финансија и трезора БиХ дефинирано

- Надлежни органи у Министарству одбране БиХ и Оружаних снага БиХ процедура набавке нових возила сходно одлуци Савјета министара.
- Министарство одбране БиХ обавијестило је војног повјереника да је у току је побољшано снабдијевање артиљеријом за исхрану.
- Приликом посјете командама и јединицама војни повјереник је установио да
  - 5. класа официра, примљена су 64 официра.
  - 2. класа подофицира, примљено је 26 подофицира,
  - 21. класа војника, оружане снаге су попуњене са још 294 ПВЛ,
  - 20. класа војника, примљено је 301 професионално војно лице,
- Попуњеност персонала је знатно поправљена новим пријемом у ОСБиХ

године било извесних побољшања у појединим областима од којих издвајамо: односи на прву половину године. Стога је потребно нагласити да је у другој половини Војни повјереник је 30. 06. 2018. године издао Став и мишљење и његов садржај се

4.1. Осврт војног повјереника на предузете мјере Министарства одбране БиХ и Заједничког штаба ОСБиХ

којима се сусрешу. категорију кршења људских права, а професионална војна лица се жале на тешкоће е надлежности војног повјереника, али велики број помешаних тешкоћа јесте јер спадају у Питање стања борбене готовости команди и јединица Оружаних снага БиХ није у Оружаних снага БиХ.

активности, а посебно због све чешћег потпуног отказивања одређених активности Ситуација је алармантна због високог степена смањена предвиђених планских Заједничком штабу ОСБиХ и институцијама Босне и Херцеговине. активности са свим релевантним представницима у Министарству одбране БиХ, забринутост те очекује од Министарства одбране БиХ да хитно предузме опсежне На основу наведеног и утврђеног, парламентарни војни повјереник изражава

кршења Закона о служби у ОСБиХ. са једне, те заштита утледа и имиджа ОСБиХ са друге стране и потребе отклањања уочених људских права и основних слобода сваког појединачног припадника ОСБиХ и МОБиХ, Став и мишљење парламентарног војног повјереника издаје се с циљем поштовања

која имају исто мјесто службе и приближно исто мјесто пребивалишта, када је у питању остваривање права на накнаду за превоз на посао и превоз са посла.

мјеста рада за све запосленике унутар Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ.

- Заједнички штаб ОСБиХ ће у наредном периоду предузети мјере и активности с циљем превазилажења постојећег проблема неуједначеног коришћења слободних дана након страже, а рјешење ће бити јединствено и примјењиво у свим командама и јединицама.
- Министарство одбране је предузело активности с циљем превазилажења тешкоћа у систему здравствене заштите па је тренутно у фази израда и ратификација споразума између кантона. Десет кантона је потписало ратификацију. Када буде потписан, споразум ће бити објављен у службеном гласилу, а један од амандмана ће обухватати и категорију војних лица

5. УСЛОВИ ЖИВОТА И РАДА У КАСАРНАМА

У складу са чланом 4. тачка ф) Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ („Службени гласник БиХ“, број 51/09), војни повјереник има овлашћење да у било ком тренутку најављено или ненајављено посјети јединице и команде Оружаних снага БиХ и организационе јединице Министарства одбране БиХ. Војни повјереник настоји да у дискусији и разговору са професионалним војним лицима као и обиласком локација процијени стање људских права и слобода и на основу тога утврди правце свог дјеловања.

Током 2018. године војни повјереник реализовао је 18 најављених и ненајављених посјета касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, а преглед неких од посјета, као и тешкоће с којима се суочавају ПВЛ, дајемо у наставку.

5.1 Ненајављена посјета 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, касарни „Козара“ у Бањалуци

Приликом посјете 6. пјешадијској бригади Оружаних снага БиХ, војног повјереника је примио начелник штаба бригаде пуковник Роберт Бељан, са дијелом команде бригаде. Од тешкоћа са којима се сусрећу припадници бригаде наводимо:

- **Проблем кадровске непопуњености** - 6. пјешадијска бригада тренутно има 1115 професионалних војних и цивилних лица, а потребан број за ову бригаду је 1453 лица. Тако су тренутно упражњена 24 официрска мјеста и 28 подофицирских мјеста те укупно недостаје 338 ПВЛ. У текућој години, на лични захтјев, престала је професионална војна служба за 2 официра, 4 подофицира и 60 војника. Један од разлога престанка професионалне војне службе за одређен број ПВЛ је и одлазак у пензију. У наредном периоду (3-4 године) због испуњених услова за пензионисање, знатан број ПВЛ ће напустити службу. Стога је потребно обрадити ову проблематику и пронаћи начин да се упражњена мјеста попуне новим лицима, али оним која испуњавају услове одређеног радног мјеста у погледу ВЕС-а и искуства.
- **Проблем оперативности моторних возила** којима располаже бригада је условљен старашћу возила која је тешко сервисирати па се то рефлектује и на

Војници су у разговору са војним повјереником највише пригужди имали у вези са снабдијевањем храном која је једнолична и углавном конзервирана. Просторије у којима борави стужа су у неуловном стању, јастуци и душени су стари и допрајани, мокри чвор је такође у лошем стању, а војници истичу да су често због мале количине хигијенских средстава која им се испоручује принуђени да сами купују средства да би одржавали хигијену просторија у којима бораве и раде. Простор касарне није заштићен отагом, а војни повјереник је уочио да неки од укључено 11 објеката који се користе као складишта имају провалјену кровну конструкцију и прокишавају. Присутна лица су навела да посебан проблем представља недостатак униформи, првенствено чизама. Неусловни објекти те неадекватна и допрајала опрема коју користе припадници Оружаних снага непосредно утврђују њихов живот и здравље. Стога војни повјереник напомиње да су људска права универзална на свакој локацији и да треба да буду приоритет.

5.2. Посјета неперспективној локацији касарни Рудо

- Војници су у разговору са војним повјереником највише пригужди имали у вези са снабдијевањем храном која је једнолична и углавном конзервирана. Просторије у којима борави стужа су у неуловном стању, јастуци и душени су стари и допрајани, мокри чвор је такође у лошем стању, а војници истичу да су често због мале количине хигијенских средстава која им се испоручује принуђени да сами купују средства да би одржавали хигијену просторија у којима бораве и раде. Простор касарне није заштићен отагом, а војни повјереник је уочио да неки од укључено 11 објеката који се користе као складишта имају провалјену кровну конструкцију и прокишавају. Присутна лица су навела да посебан проблем представља недостатак униформи, првенствено чизама. Неусловни објекти те неадекватна и допрајала опрема коју користе припадници Оружаних снага непосредно утврђују њихов живот и здравље. Стога војни повјереник напомиње да су људска права универзална на свакој локацији и да треба да буду приоритет.
  - Снабдијевање хигијенским материјалом врши се квартално у складу са расположивим количинама у складиштима логистичког батаљона. Тренутне количине хигијенског материјала не задовољавају минимум који је потребан за одржавање санитарних просторија.
  - Зарујавање објеката на локацији – користе се угаљ, мазут и дрва, мада су често сервисирати у ситуацији да просторије допријаву помоћу гријалца.
  - Снабдијевање хигијенским материјалом врши се квартално у складу са расположивим количинама у складиштима логистичког батаљона. Тренутне количине хигијенског материјала не задовољавају минимум који је потребан за одржавање санитарних просторија.
  - Стање личне опреме војника није задовољавајуће: униформе су допрајале а не постоји могућност занављања јер је у процедури набавка новог дјезна ЛУ, ПБЛ немају квалитетне јакне и чизме и све то утиче на утврђавање утједа војника и Оружаних снага БиХ приликом обуке и интеракције са цивилним становништвом.
  - Проблем са исхраном настаје јер се због кашњења у реализовању уговора често губи континуитет у снабдијевању неким намирницама, па се самим тим у потпуности не поштује правилник о исхрани.
  - Услугава.
- активности јединице. Посебан проблем представља транспорт људи који се због других активности британе некад превозе неадекватним возилима. Попуњеност транспортним средствима често је испод 30%, а када се томе додају и тешкоће спровођења процедуре јавних набавки резервних дијелова чини план у већем дијелу није реализован (реализовано тек око 36%), проблем се значајно

5.3. Посјета Касарни "Милош Обилић", Пале

Војни повјереник је изразио задовољство чињеницом да је ситуација када су средства везе у питању много боља у односу на ранију посјету. Представници батаљона истичу да су у овој области задовољни јер су добили нову опрему и информатичка средства су солидно попуњена (АП телефонија, нови софтвери, РР линкови...) Тренутно је у току обучавање људи да управљају новим уређајима.

Припадници батаљона су углавном задовољни исхраном, одређене проблеме им представља достављање хране и воде чвориштима у зимском периоду због непроходности путева. Пuteви до радио релејних чворишта (РРЧ) макадамског су типа па посебан проблем представља приступ у зимском периоду и стога је потребно на вријеме обезбиједити потребне намирнице и воду за пиће.

Представници батаљона нису задовољни изведеним радовима на санацији чворишта Велика Махњача. Сматрају да нису изведени у складу са уговором и да је стање горе него прије извођења радова. На наведеном чворишту нема електричне енергије од 23. 07. 2018. године.

Када је ријеч о екстерним корисницима РРЧ, неки од њих немају склопљен уговор о коришћењу и батаљон нема податке о томе.

На овој локацији проблем такође представља неоперативност возила. Свакодневно једно или два возила су на путу према истуреним локацијама ради смјене, те батаљон има велику потребу за теренским возилом. Објекти на овој локацији су застарјели, потребно је извршити санацију кровова, посебно на хангарима.

5.4. Посјета Главној логистичкој бази, Бутиле

Приликом посјете представници ГЛБ су војном повјеренику изнијели своје незадовољство по питању стандарда професионалних војних лица у Оружаним снагама БиХ. Наиме 2009. смањене су им плате, примања за одвојени живот, примања по основу топлог obroка и од тада до данас није било никаквог повећања. Такође сматрају да је потребно кориговати коефицијент за одређивање плате јер истичу да је војска оштећена у односу на остале државне службенике.

Због лоших услова и неријешених статусних питања професионалних војних лица, поготово у категорији војника и подофицира, примјетан је тренд напуштања Оружаних снага БиХ.

Посљедица тога је и чињеница да се све мање људи јавља на конкурсе које објављују ОСБиХ. Стога сматрају да је побољшањем услова и повећањем стандарда потребно мотивисати људе да се јављају на конкурсе и остају у војсци.

Касарне и објекти су застарјели, а улагања су минимална. Захтјеви за текуће поправке упућене Министарству одбране БиХ споро се реализују. Моторна возила су старог датума производње.

Наглашено је да је само једна хладњача оперативна за цијеле Оружане снаге БиХ (велика) а, потребно је минимум 6 (мањих) па то представља велики проблем у љетним мјесецима.

С обзиром да упутство о расходовању није донесено расходовање се уопште не спроводи. И из тог разлога долази до затрпавања фурдом.

Истакнуто је да је у области противпожарне заштите и попуњавања техничких књижица откљоњен проблем неисправних противпожарних апарата. ПП апарати су атестирани, а постоји и знатан број нових апарата.

5.5. Посјета касарни „Мато Лучић Матурица“, Кисељак

На овој локацији такође возила су старог датума производње и стога је њихово сервисирање отежано али и неисплативо. Професионална војна лица истичу да су им униформе и чизме старе и дотрајале наглашавају да већ шест година нису добили нову униформу. Чизме које су раније добијали су лошег квалитета и јако неудобне па су веома често били принуђени да сами купују обућу.

Припадници батаљона су задовољни исхраном, имају континуитет у снабдијевању месом и осталим намирницама.

У разговору са женама професионалним војним лицима војни повјереник их је укратко упознао са њиховим правима, као припадницама Оружаних снага БиХ, али и са својим надлежностима и уопште са радом Канцеларије војног повјереника, стављајући акценат на заштиту људских права и равноправност полова. Жене наглашавају да се налазе у незавидном положају те да су на неки начин дискриминисане у односу на мушкарце јер ако користе своје право по коме су као мајке дјете млађе од седам година ослобођене од обављања страже, самим тим не могу похађати потребне курсеве па тако не добијају оцјене које су неопходне за напредовање у служби. То је један од разлога због којег су жене веома дуго у истом чину.

5.6 Најављена посјета Бригади ваздушних снага и противваздушне одбране Оружаних снага БиХ

Војног повјереника су приликом доласка на локацију касарне "Козара" дочекали бригадир Драган Накић, командант Бригаде ваздушних снага и противваздушне одбране и генерал Радован Илић, командант Оперативне команде ОСБиХ.

У уводном излагању, које је претходило информативном брифингу војни повјереник је, на основу сазнања до којих је дошао раније, изразио забринутост са аспекта безбједности летења, односно безбједности уопште. Безбједност летења угрожена је због старости летјелица, истека временског рока за поједине склопове на ваздухопловима и неријешеног система одржавања ваздухоплова. Податак до којег је војни повјереник дошао, а односи се на прву половину 2018. године, забрињавајући је. Наиме ниједан хеликоптер за гашење пожара из ваздуха није оперативан. Такође, од 12 хеликоптера Ми-8Т и Ми-8МТВ1 ниједан није оперативан.

Питање борбене готовости команди и јединица Оружаних снага БиХ није у надлежности војног повјереника, али велики број поменутих тешкоћа јесте у надлежности војног повјереника, јер спадају у категорију кршења људских права, а професионална војна лица се жале управо на те тешкоће с којима се сусрећу.

Бригадир Драган Накић је уз присуство начелника организационих јединица Бригаде, војног повјереника и генерала Радована Илића одржао информативни брифинг у којем наводи и тешкоће с којима се суочавају у овој бригади.

Стање персонала

Према формацијској структури, попуњеност бригаде је 84,62%. У бригади имају укупно 23 жене. Наглашено је да се 67 припадника налази на нижем формацијском мјесту, од тога се 27 налази чак два чина ниже. На обезбјеђењу локације свакодневно је ангажовано 35 лица.

Велики проблем с којим се суочава бригада јесте одлив ваздухопловног кадра. Наиме, у протеклој години је професионална војна служба престала за 19 ПВЛ. Разлог престанка професионалне војне службе (ПВС) за 11 лица је лични захтјев, а 8 лица је испунило услове за одлазак у пензију. Посебно забрињава одлив високостручних кадрова. Наиме, у овој години бригаду је напустио најмлађи пилот, а од формирања Оружаних снага БиХ укупно је бригаду напустило 8 пилота. Старосна структура је забрињавајућа, 1/3 бригаде има 45-50 година. Редовно се указује на потребу школовања пилота у иностранству јер са оваквом ситуацијом предвиђа се да ће од 62 пилота, колико их сада има у бригади, 2025. године бригада на располагању имати само 25 пилота доби 50-55 година. Слична ситуација је и са категоријом летача техничара за чије је оспособљавање за рад потребно 4-5 година. Њихов број ће оваквим континуитетом оспособљавања за рад 2025. године бити 18 лица. Руководство бригаде истиче да се проблем са летачима техничарима, односно проблем школовања подофицирских кадрова војних техничара може ријешити закључивањем уговора са средњим школама, као што је ријешено у сусједним државама.

Један од основних задатака бригаде су обуке које се реализују кроз: индивидуалне обуке, стручно-специјалистичке обуке, обуке команди и јединица те комбиноване обуке. У 2018. години реализовано је 49% летачке обуке. Од тежишних операција издвојене су ваздухопловна подршка копнених снага, транспорт ваздушним путем, МЕДЕВАК, подршка цивилним властима у случају елементарних непогода и осигурање локације. Међутим, примјетан је тренд смањења предвиђених планских активности из разлога неоперативности летјелица.

Стање опреме

Просјечна старост хеликоптера је 40 година па је и оперативност на незадовољавајућем нивоу. Бригада тренутно има 4 оперативна хеликоптера (3 УХ-1Х и 1 газела). Једнако лоша ситуација је са техником војног осматрања и јављања (ВОЈ) и противваздушном одбраном (ПВО), гдје не постоји ниједан оперативни радар за контролу ваздушног простора. Раније контролисана замјена резервних дијелова била је један од начина за повећање оперативности али су и ту исцрпљена сва средства, па стога свака мала неисправност (овако старе) хеликоптере избацује из употребе. Честе су ситуације да истекне временски рок рада за поједине склопове на ваздухопловима. Све су ово разлози зашто је ова бригада од формирања па до данас у 2018. години имала само 704 сата налета (од тога 162 сата стварне операције, а 542,10 сати летачке обуке).

Остале тешкоће

- професионална војна лица истичу своје незадовољство малим примањима по основу плате, као и чињеницом да од оснивања Оружаних снага БиХ долази до сталног смањивања плате и смањивања примања која немају карактер плате;
- низак ниво реализације плана јавних набавки за 2018. годину у области резервних дијелова, ремонта резервних дијелова, првенствено за платформу Ми8;
- проблем са дотрајалим инсталацијама за гријање које је неопходно реконструисати;
- евидентно је повећан број ванредних догађаја изазваних болестима и повредама на радном мјесту и приликом доласка на посао, те је стога потребно организовати систематске прегледе за ПВЛ, због рока важења здравственог сертификата;
- ПВЛ су такође незадовољна неким законским рјешењима која су по њиховим ријечима дискриминирајућа, нпр. лице које се први пут прима у Оружане снаге БиХ нема право на накнаду по основу одвојеног живота.

6. АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК РЕАЛИЗОВАО У 2018. ГОДИНИ

6.1. Међународне активности

Парламентарни војни повјереник Босне и Херцеговине учествовао је на 10. међународној конференцији омбудсмена за оружане снаге која је одржана од 29. 10. до 31. 10. 2018. године у Јоханесбургу. На овој конференцији, коју су заједнички организовали Канцеларија омбудсмена за оружане снаге Јужноафричке Републике и Женевски центар за контролу оружаних снага (DCAF), учествовали су представници 50 земаља и међународних организација.

Током конференције војни повјереник је предједавао сједницом о улози војних омбудсмена и парламентарних повјереника током мировних мисија припадника оружаних снага. Учесници ове сједнице говорили су о могућим правцима дјеловања који ће унаприједити стандарде и спремност за рад у отежаним условима, те на који начин припадници оружаних снага одржавају контакте са породицом.

У току конференције омбудсмени и други учесници говорили су о томе како нови безбједносни изазови утичу на стање људских права у оружаним снагама. Међу бројним темама биле су и кризне ситуације које траже брзе одговоре и ангажман оружаних снага, али и промјена и прилагођавање законодавства, те ефикаснија сарадња са полицијским и безбједносним агенцијама.

Осим активног учешћа на конференцији, војни повјереник је имао низ сусрета са колегама из земаља Западног Балкана, омбудсменима за оружане снаге Савезне Републике Њемачке, Аустрије и Норвешке, као и са директором женевског DCAF-а амбасадором Томасом Гербером.

Учесници конференције, у складу са претходним договором, упознати су са одлуком да се 11. међународна конференција омбудсмена за оружане снаге одржи у Босни и

Херцеговини у октобру 2019. године. Женевски центар за контролу оружаних снага подржаће финансијским средствима организацију конференције. Ијено одржавање је од велике важности за Босну и Херцеговину као домаћина, а уједно ће афирмисати рад војног повјереника и Парламентарне скупштине БиХ уопште.

6.2. Посјета Републици Србији

Војни повјереник био је у делегацији Парламентарне скупштине БиХ (Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ) која је боравила у дводневној (27 - 29. 03. 2018) посјети Републици Србији.

Том приликом представници Босне и Херцеговине имали су радне састанке и сусрете са:

- представницима Одбора за безбједност Републике Србије и представником Републике Србије у Парламентарној скупштини НАТО-а,
- државним секретаром и представницима Министарства одбране Републике Србије,
- Генералштабом и представницима Војске Србије (посјета локацији Централне логистичке команде),
- заштитником грађана Републике Србије и његовим сарадницима, и
- особљем Амбасаде Босне и Херцеговине у Републици Србији.

Делегација Парламентарне скупштине БиХ посјетила је и Војну академију Републике Србије и припаднике Оружаних снага БиХ који су на школовању и војном усавршавању на овој академији.

6.3. Остале активности

С циљем давања потпуне информације о активностима Канцеларије током 2018. године, наводимо податке о састанцима војног повјереника, посјетама касарнама и јединицама Оружаних снага БиХ, те остале активности које су предузимане с циљем обављања парламентарне контроле рада, с једне стране, а уједно и извршавања законских овлашћења са друге стране.

Дакле, осим рада по притужбама, што је примарни задатак војног повјереника, у 2018. години реализован је низ других активности, чији преглед дајемо хронолошки у наставку, исказано по мјесецима:

Јануар 2018.

- 11. 01. 2018. - присуствовао Божићном пријему који је уприличен у касарни "Козара" у Бањалуци

Фебруар 2018.

- 23. 02. 2018. – присуствовао церемонији примопредаје дужности генералског кора Оперативне команде Оружаних снага БиХ у касарни "Рајловац"
- 28. 02. 2018. – присуствовао церемонији примопредаје дужности начелника Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, у Дому оружаних снага БиХ у Сарајеву.

Март 2018.

- 06. 03. 2018. – сусрео се са командантом ЕУФОР-а у БиХ, генерал-мајором Антоном Валднером
- 27. 03 - 29. 03. 2018. - боравио у посјети Републици Србији.

Април 2018.

- 04. 04. 2018. - састанак са члановима Пододбора за безбједност и одбрану Европског парламента,
- 05. 04. 2018. - присуствовао обиљежавању 13. годишњице 1. пјешадијског (гардијског) пука Оружаних снага БиХ, касарна “ Синови Посавине” у Орашју,
- 10. 04. 2018. - сусрео се са новоименованим командантом ЕУФОР-а у БиХ генерал-мајором Мартином Дорфером,
- 15. 04. 2018. - присуствовао обиљежавању 23. годишњице 2. пјешадијског (ренџерског) пука,
- 18. 04. 2018. - присуствовао 12. конференцији Генералног инспектората и инспектора у командама и јединицама ОСБиХ,
- 25. 04. 2018. - присуствовао скупу уприличеном због Годишње анализе деминирања за 2017. годину, у деминерском радилишту Доње леденице, општина Градачац,
- 26. 04. 2018. - сусрео се са представницима Високих студија безбједности и одбране и полазницима 7. класе на Војној академији у Републици Србији.

Мај 2018

- 11. 05. 2018. - присуствовао на церемонији обиљежавања 13. годишњице 3. пјешадијског пука Оружаних снага БиХ, у касарни “Козара“ у Бањалуци,
- 18. 05. 2018. - посјетио Заједнички штаб Оружаних снага БиХ.

Јун 2018

- 04. 06. 2018. - присуствовао церемонији свечаног испраћаја осме ротације Пјешадијске јединице Оружаних снага БиХ и јединица војне полиције БХ ЦОН-РМС-ФПУ-008 и БХ ЦОН-РМС-НП-002 у Операцију подршке миру РМС,
- 28. 06. 2018. - парламентарни војни повјереник је присуствовао обиљежавању крсне славе Војске Републике Српске и 3. пјешадијског (Република Српска) пука. Обиљежавање је уприличено у Мркоњић Граду, у манастиру “Медна”.

Јул 2018.

- 09. 07. 2018. - присуствовао радионици Искуства и унапређење израде информација о примјени ОЕБС-овог Кодекса понашања у војно-политичким аспектима безбједности БиХ, у организацији Мисије ОЕБС-а у БиХ и Министарства иностраних послова БиХ,